

Јелена ЈОВАНОВИЋ*

‘ЛЕКСЕМА’ И ‘ТЕРМИН’

Сажетак: У раду¹ аутор води расправу о формама ‘лексема’ и ‘термин’. Неразграниченост ових двеју јединица међусобно и у односу на неке друге суседне јединице лексичког система (као ‘назив’, ‘име’ и сл.), ствара тешкоће при опису и интерпретацији језичке грађе. Износи мишљење да се дистинкција не тиче речничких слојева и категорија већ функција речи, пре свега номиналних, одн. именичких, али и неких других.

Кључне речи: реч, термин, лексема, назив, име, номинација, именица, придев, глагол

1. ПРЕЛИМИНАРНЕ НАПОМЕНЕ

1. (а) У речнику књижевног језика стоји да је ‘теремин’ (РМС 1967-1976: s. v. ‘теремин’) – „лат. 1. научно или стручно име за одређени појам, научни, односно стручни назив. 2. тачно утврђено време, рок; датум... 3. лог. основни елеменат суда (субјекат и предикат)”. Ако покушамо растумачити лексикографске интерпретације, закључићемо да ова реч има тројако значење и двојаки статус у нашем језику. (а) Терминолошки се употребљава најпре у логици да означи појмове када су употребљени као структурне саставнице суда (нпр. : Човек је смртан); а затим и уопште у науци и струци да обележи стручно називље различито од опште лексике датог језика. (б) Нетерминолошки се јавља да упути на тачно одређен временски моменат.

* Др Јелена Јовановић, ванредни професор на Филолошком факултету, у Београду

¹ Овај рад урађен је у оквиру научног пројекта 148024 D *Српски језик и друштвена кретања*, који финансира Министарство за науку, технологију и развој Републике Србије.

(б) Према ономе што пише у речницима страних речи, *terminus* је и у лат. имао термиолошки смисао, и обележавао логички појам. Нпр. у Вујаклијеном речнику (1961), под одредницом ‘терминус мајор’ (лат. *terminus maior* већи члан) стоји да је то „лог. појам који је увек *предикат* закључка”; под. ‘терминус медиус’ (лат. *terminus medius* средњи члан) каже се да је то „лог. средњи појам, заједнички појам *премиса* у закључку”; ‘терминус минор’ (лат. *terminus minor* мањи члан) јесте „лог. појам који је увек у закључку *субјекат*”². Сем тога постоји и одредница ‘терминус техникус’ (лат. *terminus technicus*), која је упућена на ‘термин’. А ‘термин’ је код истог аутора дефинисан као полисемантичка реч: „1. гранична тачка у времену, одређено време у коме нешто има да се догоди или обави, рок; 2. израз који тачно означава нешто из области науке или уметности, стручан израз (терминус техникус); 3. лог. главни појам у закључивању; 4. мат. члан једног алгебарског израза, пропорције итд.”

2. (а) ‘Лексема’ (или ‘лексем’) није обрађена у оквиру описа општег лексикона књижевног језика (у РМС). Академијин речник (РСАНУ 1981: s. v. ‘лексем’/‘лексема’) такође не даје много новог у односу на речнике страних речи (в. даље). Тамо стоји: „1. реч као посебна језичка јединица узета у укупности својих облика и значења (Симеон). 2. лексичка јединица у речнику (реч или више речи које означавају један појам). 3. део речи, корен који носи основно значење речи и његових изведеница (Клаић 1972)”.

(б) На нивоу пописа стране лексике, у Клаићевом великом речнику страних речи (1972: s. v. ‘лексема’), дефинисана је као „лингв. дио ријечи који носи њезино основно значење (нпр. у облику ради-мо први дио је лексем а други морфем...)”³. Према овом непрецизном одређењу код Клаића стоји дефиниција речи ‘лексик’, која боље од горње одговара лингвистичком значењу, и према којој се тачније може одредити и значење термина ‘лексем (а)’: „грч. (léksikon – рјечник) све ријечи неког језика, дијалекта; сва дјела неког писца”. Лексема би по томе била једна реч као таква, као саставница датог речничког фонда, без обзира на врсту, облик, значење и сл.

3. Излази да је ‘лексем’ или ‘лексема’ термин за означавање речничке јединице као такве, да је, према томе, својеврстан еквивалент ‘речи’: кад ова обележава само елемент лексичког нивоа, а не и говор или сл. ‘Термин’, на својој страни, значи реч пре свега употребљену у науци и стру-

² Слично и код Б. Клаића (1972).

³ Код Вујаклије (1961) нема одреднице ‘лексем (а)’, нити ‘лексик (а)’.

ци да тачно обележи неки појам. Ипак, у пракси се ово разграничење не поштује: често се ‘термин’ јавља и са другим значењима. Чак се каткада преклапа са ‘лексемом’. Наше излагање тиче се управо односа ових двеју речничких јединица у лексичком систему српског језика. Расправом ћемо се по неопходности ствари дотаћи и неких других јединица.

2. НЕКА РЕЛЕВАНТНА МИШЉЕЊА

1. У нашим и проф. Симића *Основама теорије функционалних стилова* (2002: 116) – стоји да је термин „основно средство за вербализацију научног податка”; а смисао његовог постојања и функционисања је сте „тачно идентификовање чињенице”.

2. По мишљењу О. Ахманове (1966), које наводи и Р. Симеон у свом *Рјечнику лингвистичких назива* (1969: s. v. ‘термин’), термин је „ријеч или скуп ријечи специјалнога (зnanственог, техничког или сл.) језика, грађен (прихваћен, посуђен или сл.) у сврху точнога изражавања специјалних појмова и означавања специјалних предмета”. Ту је цитирано и схватање из *Совјетске енциклопедије*, (МСЕ 1958-1961) које гласи: „Термини треба да имају точно одређено, строго договорено значење, које у принципу не изазива споредних асоцијација; они не само да точно одређују појам, већ га и јасно луче од сусједних и сродних појмова”. Затим долази позната расправа о вишезначности термина и проблемима које намеће таква њихова особеност – свакако као у основи регуларних језичких јединица. Итд.

3. На другој је страни лексем/лексема, која се код Симеона дефинише мало рогобатно као „јединица ријечи која се састоји од једне или више ријечи и која твори један појам”; или пак као „ријеч, проматрана у контексту језика, тј. узета у читавој укупности својих облика и значења”.

4. Ако овоме додамо неспорну истину да и термин може бити посматран „у читавој укупности својих облика и значења” – онда се отвара први и кључни проблем: како онда разликовати ‘термин’ од ‘лексема’? – Вероватно би најлакши начин био: терминима сматрати речи у стручним и научним текстовима и у термилошким речницима, а остало прихватити као општи лексички фонд. Но у стручним и научним текстовима, поред термилошких, употребљене су и нетермилошке речи, па се опет враћамо на почетак, и суочавамо са питањем одбира термина, и њиховим разграничењем од нетермилошких речи, најпре управо у научним и стручним текстовима, а затим и свима осталим.

5. Међутим, у досадашњем излагању проблема термина и терминологије прилазили смо само из једног угла.

5. 1. Други се аспекти тога питања отварају када се сетимо употребе ознаке ‘термин’ нпр. у таквим незаобилазним лингвистичким трактатима као што је ни мање ни више него Де Сосирова *Лингвистика*. „Стављањем у синтагму – пише он, – један *термин* стиче своју вредност само тиме што је супротстављен оном што претходи или што следи, или и једном и другом у исти мах”. – Или: „Синтагматични однос је *in presentia*; он почива на два или више *термина* који су исто присутни у једном стварном низу. Насупрот томе, асоцијативни однос спаја *термине in absentia* у једном виртуелном мнемоничном низу”⁴. Ово потоње, разјашњења ради, боље је преформулисати, и рећи да су асоцијативним типом односа (тј. парадигматским) речи обухваћене када их замислимо у систему упамћених јединица ван употребе. Али се враћамо нашим разматрањима о ‘термину’. Три пута употребљена је та јединица у цитираним исечку текста са значењем које обухвата све речи и облике који су уклопиви у синтагматаске или парадигматске скупине – тиче се дакле скоро читавог лексичког фонда.

5. 2. И код Сапира се ‘термин’ употребљава у истом значењу као код Де Сосира. Анализом реченице *The farmer kills the duckling* ‘Ратар убија паче’, он утврђује „да је рашчлањавање речи *farmer* и *duckling* готово небитно за разумевање њиховог садржаја, и потпуно небитно за осећај структуре реченице. Са становишта реченице деривацијски елементи *-er* и *-ling* само су појединости локалне економије њена два *термина* (*farmer* и *duckling*), које она прихвата као јединице изржавања”⁵

⁴ Сосир (1969: 146-147). – Наш, иначе у многим погледу несигуран превод, у овом детаљу боље одговара оригиналу од напр. немачког или руског. У оба потоња избегава се реч ‘термин’. У нем. : Saussure (1963), стоји *Glied*, ,члан’: „In eine Anreihung hineingestellt, erhaelt ein Glied sen Wert nur, weil es dem vorausgehenden oder dem folgenden oder der beiden gegenuebersteht”. У руском (Сосюр 1977: 155) је такође *член* ,члан’: „Член синтагмы получает значимость, лишь в меру своего противопоставления либо тому, что ему предшествует, либо тому, что ему следует, или же тому и другому вместе”: – У изворнику (Saussure 1976: 170-171) је *terme*, чему формално свакако одговара ,члан’, али суштински на овоме месту ипак ,термин’ (в. даље): „Placé dans un syntagme, un terme n’acquiert sa valeur que parce qu’il est opposé à ce qui précède ou ce qui suit, ou à tous les deux”.

⁵ Немачки преводац поново избегава ,термин’, и на његово место поставља *Ausdruck* ,израз’: „Vom Gesichtspunkt des Satzes aus gesehen, sind die Ableitungselemente *-er* und *-ling* lediglich Details der Struktur zweier vom Satz jeweils als Einheiten akzeptierter Ausdrücke (*farmer*, *duckling*)”. – Sapir (1961: 83).

6. Постоји и трећа дистинкцијска линија, а то је она између стручних, на једној, и тзв. народних термилошких фондова, на другој страни. Ови потоњи, међутим, не именују се увек ознаком ‘термин’, него и алтернативном ‘лексема’. Каткада би се рекло да је шароликост у употреби овде резултат научне или какве друге разлике међу скуповима речи које се обрађују, каткада неуједначености међу истраживачима у схватању овог питања, али каткада изгледа да је све ствар избора, те да се оба термина употребљавају наизменично, по логици случајности или прилике у којој се писац текста нашао.

6. 1. Саво Пујић, на пример, говорећи о пчеларском називословљу, у два своја рада служи се алтернативно двама термилошким решењима.

(а) У раду из 1979. године (52-62) *Номинација цвјетног праха у стручној и народној пчеларској терминологији*, употребљен је, како већ из наслова видимо, израз ‘термин’, (овде ‘терминологија’) и сл. Нпр. – како ће се видети и из једнога кратког цитата – Пујић овде не разликује номенклатурне слојеве народнога називља од савременог термилошког апарата пчеларске струке и сл. Наравно, не улазимо у стручне проблеме пчеларства, већ пажњу усмеравамо на употребу називословних ознака. Аутор пише: „Разумљиво је што стари пчелари немају у свом лексичком фонду *термине* за деднотате недоступне простом опажању... (ситнији анатомски дијелови пчеле, болести, пчелиње расе). Такође је схватљиво што савремени пчелари не располажу десетинама *термина* за означавање врста ројева према њиховој сродничкој и хронолошкој филијацији, квалитету и употребљивости, за што су знали њихови претходници, јер модерно пчеларење готово да и не зна за природно ројење. Међутим, неке компарације *термилошке* слике познавања извјесних сегмената из те професије не иду у прилог нашој савременој апикултури, мада би она у том морала да буде супериорна над нашим народним пчеларњењем. Стари пчелар је понекад подсвјесно, уз помоћ *термина* наслијеђених из дубоке прошлости, јасно диференцирао неке блиске деднотате које савремени стручњаци добро познају, али *термилошки* не разликују, или разликују уз помоћ неустаљених и гломазних синтагми” (56). У првој појави ‘термин’ се у негативном смислу односи на савремену номенклатурну листу пчеларства у целини. У другом пак ‘термини наслијеђени из дубоке прошлости’ свакако су део народне материјалне и духовне културе прошлих времена, а не науке.

(б) Рад пак из 1982. са насловом *Поријекло српскохрватске пчеларске лексике*, у том наслову садржи термин ‘лексика’ (217-226), а ‘терминологија’ се у тексту резервише рекло би се искључиво за научни тер-

минолошки фондус. Ту се чак разграничавају три ‘лексичка’ слоја, а само је један ‘терминолошки’. Пошто су Пујићева овде учињена разматрања и иначе интересантна за нашу тему, узећемо неке детаље из његовог рада и укратко их размотрити.

(ба) Приступна ауторова мисао гласи: „Специјална лексика којом се служе пчелари има у дијахроном слиједу три појавна облика: народну, професионалну и терминолошку лексику. Прве двије се манифестују у усменом, а трећа већином у писаном виду. Терминолошка лексика је формирана на основу народне, а професионална је говорна реализација терминолошке” (217).

(бб) Излагање је и стварно раздјељено у три одговарајуће секције: најпре се говори о народној, па о терминолошкој, и на крају о ‘професионалној лексици’. Оправдање за издвајање ове потоње није дистинкција ‘усмени’ versus ‘писмени вид’ реализације, како аутор мисли, већ постојање посебних варијанти назива које је изродила народска интерпретација, народна етимологизација њихова. „Неки од њих понегдје – миусли аутор, – особито код неуких пчелара, доживљавају измјене, формалне (*лавра* умјесто *ларва*, *рама* умјесто *рам*, *феримон* умјесто *хормон*...), или семантичке...” (225). Наше је мишљење да то није стварно ‘стручни’ лексички слој, већ дијалекатска варијација научне и стручне ‘терминолошке лексике’ као такве. Али о томе нешто даље.

6. 2. Нишки аутори за народну терминолошку лексику углавном се служе ознаком ‘лексема’.

(а) Јордана Марковић је у томе доследна. Нпр. у раду *Јужноморавска повртарска лексика* она пише (1997: 1-132): „Повртарска лексика је, за разлику од осталих фитонима, у речничко благо долазила у етапама, онако како је долазила одређена повртарска култура, односно како је одређено техничко достигнуће улазило у ово поље рада. Отуда, већина ових *лексема* представља културне позајмљенице, које су се, дошавши у народ и његов језик, прилагођавале новом језику, фонетски или морфолошки. Ова лексика представља драгоцен лексички материјал за историју језика, али и повртарства. Она је непрекидни извор богаћења језика. Са проналаском нових сората, новог начина узгоја и заштите, неговања, чувања, конзервисања, ђубрења поврћа, у наш језик улазе и нове *лексеме* којима се ти садржаји именују” (7-8).

(б) И Недељко Богдановић се служи речју ‘лексема’ за називословне фондове у различитим областима народне културе. Ипак, у томе није искључив.

(ба) У зборнику *Прилози из фитолингвистике* налазе се његова два рада, први са насловом *Именовање биља по боји*, а други (у коауторству са Б. Првуловићем) *Лексика узгоја конопље и лана села Штитарца*, и ни у једном се за обрађене називословне скупове не јавља ознака ‘термин’ или сл. У кратким уводним напоменама уз први између осталог стоји да би већа ширина простора него што је истраживањем обухваћен „повећала лексички фонд, творбене паралеле, број укрштених облика, хомонимију већег броја фитонима”. Дакле, ‘лексички’, а не термилошки фонд фитонима. Овде се на заострен начин заправо поставља питање општег лингвистичког статуса онима и ономастичке грађе као целине, у контексту расправе о односу термилошког и нетермилошког састава речника. Али најпре ваља испитати оно поље релација које се тиче односа термина и терминологије према општем лексичком фонду. Зато се ми враћамо основној линији расправе.

(бб) На стр. 68 његове књиге са насловом *Етно-културолошке теме* читамо (Богдановић 2002: 1-122) да „лексика сеоског градитељства – онога вида делатности чији је предмет кућа, или зграда, далеко је шира од онога што се звало лексиком дунђерлука”. За разлику од тога, на стр. 87 о истој ствари стоји: „Сеоско градитељство има релативно богату терминологију, којом се именују: зграде и типови зграда; делови простора обухваћени зградом”, итд. Карактеристично је да Драго Ћупић, рецензент и писац поговора Богдановићеве књиге, у употреби две речи код Богдановића налази изванредан ред. Он чак разликује народну привредну и другу лексику од стручне терминологије књижевно-језичког типа, и кад је ова допрла у народни именослов. „Централна тема је именовање, – пише Ћупић (у: Богдановић 2002: 122) о Богдановићеве књизи, – тј. лексика, а често и фразеологија којом се успостављају односи између именовања и човекове психе, а области су разне: лексика поздрава и обраћања, име и надимена, народна здравствена комуникација са особитом лексиком и фраземама, веровања и празноверице, природа и снови, лексеме плођења и млађења, лексика народног градитељства и њен однос према грађевинарској терминологији...”

6. 3. Специфично је схватљање Драгомира Вујичића о двама речима које пратимо. У свом раду *Из сточарске терминологије дурмиторског краја* он даје и овакве интерпретације (1996: 161): „Подручје дурмиторског краја у погледу лексике и лексичког богатства одавно је оцијевљено као једно од најбогатијих на српскохрватском језичком подручју... Томе лексичком богатству, свакако, доприноси и сточарско-ратарска терминологија, односно врло разуђена термилошка лексика у областима

материјалне и духовне културе. Само, на примјер, у вези са сточарским термином ‘тор’ постоји велики број лексема којима се прецизно именује сваки детаљ и све што је у вези са тим за сточаре важним објектом” (161). Или: „Наравно, на овом мјесту далеко смо од могућности да шире и исцрпније говоримо о терминологији сточарској у лексици дурмиторског говора, па смо зато и у самом наслову жељели да истакнемо тематско сужавање, које се своди на разматрање назива домаћих животиња који су везани за раст, односно њихову старост” (162). Он даље на истој страници говори о „сточарској терминолошкој лексици дурмиторскоог краја” итд. Дакле, ‘лексема’ је надређени термин, хипероним, док је ‘термин’ ужи и односи се на део лексике – на ‘терминолошку лексикку’.

3. ДОСАДАШЊА ПРОУЧАВАЊА, И ПОВОДОМ ЊИХ

1. Кратак осврт Милице Михаљевић (1984: 57-59) *О терминолошком низу лексем – ријеч – термин – назив – име – знак – израз* садржи само сводне напомене, и у дефинисању наведених термина не иде даље од речничког нивоа, али је ипак интересантан као исходна тачка за разматрање суштине и односа наших двају термина. У основици њених интерпретација стоји ‘реч’⁶, па ћемо и ми одатле поћи у приказу тих интерпретација.

1. 1. „Ријеч се у лингвистици – по ауторкину мишљењу – употребљава у неколико различитих значења: 1. фонолошка и ортографска ријеч, 2. граматичка ријеч, 3. апстрактна јединица. За терминолошке потребе ријеч можемо одредити као најмању јединицу у језику која има одређено значење и која може постојати као самостална јединица у реченици”.

1. 2. „Лексем је – даље – ријеч проматрана у читавој укупности својих облика и значења. Тако су нпр. брат, брата, брату, браћа итд. различите ријечи, али исти лексем... Ако се... појави потреба да се пераћи stroj [ном., Ј. Ј.] разликује од пераћег stroја [ген.], може се употријебити уобичајен назив *облик ријечи*, па можемо рећи да се ту ради о истим ријечима у различитим облицима” (57). Али ауторка не примећује да је тиме потпуно изједначена ‘реч’ са ‘лексемом’ у поменутом њиховом значењу.

⁶ „Ријеч је – по дефиницији Р. Симеона (1969), коју цитира ауторка (Михаљевић 1984: 57) – онај скуп гласова, који има неко значење. Он је везан редовно једним акцентом, а не можемо га, или не желимо раставити у мање дијелове”.

1. 3. Што се тиче ‘термина’, ауторка га пореди са ‘називом’, и утврђује да се код неких аутора они „употребљавају у донекле диференцираном значењу. Док је *назив* језични знак за неки појам који не мора нужно припадати којем знанственом подручју, а може се састојати од једне или више ријечи, *термин* је језични знак за неки појам једнозначно дефиниран у строго одређеном знанственом подручју” (57-58). М. Михаљевић, међутим, изједначује ове две јединице, и то је праћено мало необичним објашњењем: „Будући да у терминолошком раду нема практичне потребе за овом разликом, јер се умјесто ‘назива’ у опћем језику може употријебити ‘ријеч’ или ‘синтагма’ (‘група ријечи’), ‘назив’ и ‘термин’ можемо сматрати истозначницама, па за исти појам имамо један домаћи и један страни (латински) назив” (58). Затим она ‘називу’ даје дефиницију термина: „Назив’ је знак за знанствени појам, тј. појам који је члан одређеног састава појмова и чије је значење одређено унутар тога састава” (58).

1. 4. ‘Име’ је за М. Михаљевић – „назив за конкретан, одређен, појединачан појам, а не за појам врсте. ‘Шаров’ је име пса, ‘Загреб’ је име града, док је ‘ружа’ назив, а не име биљне врсте” (58). Ауторки је промакла чињеница да ‘шаров’ може бити и (категоријални) назив за (сваког) пса одређених комбинација у бојама длаке, а да ‘ружа’ може бити и ‘Ружа’. Назив је просто апелативни еквивалент имена, уколико се другим не покрива и област употребе првог. Дакле, називи су *вук*, *голуб*, *ружа*, *орхидеја*, те *праг*, *шумице* и сл. ; а имена су *Вук*, *Голуб*, *Ружа*, *Орхидеја*, или *Праг*, *Шумице* и др. Увиђамо без даље анализе да је разлика функционална, а не материјална или каква друга: иста јединица једном је апелатив, општа именица, а други пут властито име. Друга је ствар што део именословног фонда служи у области властитих имена, а не јавља се у сфери општих назива. Чувена Његошева⁷ метафора ‘На Борисе, Вукашине општа грми анатема’ јасан је показатељ начела функционалног прекодирања речи једне скупине у другу. Рећи некоме да је Јуда, или Милош, не значи дати му такво име, него фигуративним трансфером придати му неке особине из сфере значења тих примарно имена, а секундарно апелатива. Налазимо се на терену сталних тектонских покрета са низом светлосних одсјаја који оцртавају правце подземних струјања.

⁷ Његош (1973: 4). – Велико слово у цитираном тексту ствар је приређивачева правописног решења. Без обзира што су у тексту спева обе речи написане великим почетним словима, њихов апелативни карактер је ван сваке дискусије.

2. Навешћемо још једну опаску М. Михаљевић која се тиче ‘лексема’. По њој: „Лексем је апстрактна лексичка јединица на разини језика, а не говора” (57). То је наравно и ‘реч’, ‘термин’, па ако хоћемо, у извесном смислу и ‘име’, ‘назив’ итд. Зависи како се посматрају. И управо је у многим погледу битно ‘како се посматрају’ ове јединице, чланови речничког фонда датог језика. А и језика уопште.

2. 1. У великим су недоумицама и савремени истраживачи, па нпр. Рајна Драгићевић у својој *Лексикологији* (2007: 35-36) пише да је лексема „апстрактна јединица, јер се не може употребити у свим својим облицима и са свим значењима истовремено. Под лексемом *кућа* подразумевају се сви њени граматички облици (седам падежа јединине и седам падежа множине) и сва њена значења”. Даље: „овако сложена јединица никада се не реализује у контексту (на нивоу *parole*)”. Али лексемом се ипак без даљњег може назвати, као што се и назива, и реч у контексту. Нпр. у код нас четвртој свесци *Српске синтаксе* (Симић–Јовановић 2002) стоји:

– У: – Воли он Јаблана, јер је Јаблан најјачи бак у цијелој околици – симптоми везе узрочне реченице са објектом ‘Јаблана’ врло су очити: испољавају се између осталог и у поновљеној *лексеми*, која у зависној реченици има функцију субјекта (погл. 4. 4. 2. 5. 1, т. 2. 3-1-г, св. III. -IV., стр. 1535).

– Један специјални случај ретроградијенције представљају и тзв. катафорски реченични чланови, од којих је теоретичарима досад био познат једино катафорски објекат: – Видели смо Марка како вози бицикл. – *Лексички* и тематски идентитет управног објекта и зависног субјекта учинили су да се *лексема* појављује само једном, у виду управног објекта (погл. 4. 4. 2. 6, т. 5. 2-б, св. III. -IV., стр. 1609).

(а) Поновљена лексема у првом случају јесте властито име бика *Јаблан*, по постању и граматичким особинама истоветна са апелативом *јаблан*.

(б) И у другом случају ради се о понављању, додуше претпостављеном и из неког разлога осујећеном, лексеме *Марко*, у овом случају личног имена.

2. 2. Намерно смо употребили термин ‘лексема’ да се види сва обичност његове употребе за реч у контексту.

(а) А код Р. Драгићевић је за ово резервисан термин ‘реч’, јер „за конкретну реализацију лексеме... најубичајенији термин гласи реч” (36). Но без обзира на терминолошка разграничења, и сама ауторка, како нам се чини, за случајеве за које је резервисала ‘лексему’, употребљава заправо ‘реч’, нпр. њено следеће објашњење: „Терминима лексема и алолекса начинили смо дистинкцију између *речи* са свим значењима и облицима, и речи употребљене у једном значењу и једном облику” (38) – указује да се за њу лексем (а) и алолекс практично подводе под (виши) појам речи. Истог је статуса – апстрактног, ван конкретне употребе – и лексема ‘реч’ у следећим њеним исказима: „*Речи* се могу поделити по различитим критеријумима”; „Примена морфолошког критеријума резултира поделом *речи* на граматичке врсте, а функционална подела је синтаксичка и разликује *речи* према функцији коју обављају у реченици. Семантичка подела омогућава поделу *речи* по три критеријума – по способности номинације (именовања), по способности означавања и по способности *речи* да врши функцију реченичног члана. Према Д. Гортан Премк... све *речи* имају способност да нешто именују... Међутим, немају све *речи* способност да нешто означавају”; „Међутим, *речи* лако прелазе из једне категорије у другу”; „*Речи* се, наравно, разликују и по способности да врше функцију реченичног члана” (све на стр. 39) и сл. – Само у следећем исечку текста на терену који управо разматрамо ‘реч’ обележава конкретну јединицу у контексту: „Тако, на пример, истакнуте *речи* у следећим реченицама ипак имају значење: Он је постао неко и нешто...” (иста стр.). Итд.

(б) Разматрања лексиколога врло су значајна, и вредна сваке пажње, али указују на извесна разилажења између теоријских схватања о лингвистичким јединицама и језичке праксе. Ова пак показује да су и ‘реч’ и ‘лексема’ јединице ‘језика’, као и све остале, и да се у својој употреби по правилу контекстуализују, тј. јављају у конкретном виду. Дистинкција међу њима иде другим смером од онога којим је повлаче лексиколози.

4. МОГУЋА РЕШЕЊА

1. (а) Поменули смо апелативе, властита, и посебно лична имена. Сада бисмо, на првом кораку наших покушаја да поставимо неке границе, поставили питање: Да ли је властито име иста језичка јединица, иста реч, лексема или сл., са апелативом кад је с њим у односу хомонима – или не? Да ли су тј. *перуника* и *Перуника*, *зец* и *Зец*, *те кула* и *Кула*, *брдо* и *Брдо* итд. – само хомонимне речи, одн. лексеме, или су иста реч, ис-

та лексема и сл. ? На употребном нивоу, то је ван сумње, апелатив је јединица различита од властитог имена. Но оне су различите управо и по томе што припадају двама названим лексичким скуповима: једна скупу властитих имена, друга општих назива. Употребне вредности, видимо, у чврстој су вези са односима у систему, са апстрактним карактеристикама речи као језичких јединица. То двоје не може се разлучити.

(б) Слично ствар стоји и са терминима према нетерминолошким речима. Постојањем народно-терминолошких фондова, поред научних и стручних, ово је питање нарочито заострено, јер практично свака називна јединица датог језика у неком правцу посматрана може се сматрати термином, а у другом – нетерминолошком речју. ‘Вретено’, ‘преслица’, ‘разбој’, ‘чунак’, ‘вратило’ итд. јесу предмети који су се налазили у свакој сеоској кући до пре коју деценију, те се њихови називи морају сматрати елементима свакодневног језика. Али као називи алатки за прераду вуне, кучине, ланеног влакна итд. у ткане и плетене одевне предмете, то су термини којима су означени појмови за одређену врсту производне, касније и занатске делатности. Да ли су, према томе, ‘пшеница’, ‘јечам’ и сл. исте или различите речи, лексеме и сл. – када се употребљавају у разговору двају домаћина о томе шта ће набавити за исхрану својих прасади коју су купили за славу, двају пољопривредних произвођача који се саветују како су понели озими усеви, двојице житних трговаца и двојице професора ратарства – врло је битна ствар за лингвистику. Где престаје нетерминолошка, а почиње терминолошка употреба њихова; или: у којим употребама је свака од њих једна јединица, а у којима нека друга, ако су различите?

2. Врло деликатна питања, мора се признати. Ми се не усуђујемо да на њих дамо једнозначне одговоре. Усуђујемо се једино рећи да није могућа, или врло често није могућа расподела речничког материјала у скупове као секторе језичког система посматраног на плану квантитетске парцелације, тј. није могуће његово инвентарисање по систему: једна јединица иде у поље ‘а’, друга у ‘б’ лексичког фонда, итд. Исплати се изгледа покушати да уведемо неки ред међу терминима које разматрамо. Ако је ово први покушај, опростићете ми евентуалне грешке.

(а) По свему што смо утврдили у горњој расправи, ‘реч’ се мора узети као виши појам, као хипероним који обухвата све остале разматране и неразматране типове јединица и термина овога реда. По дефиницији у речнику књижевног језика (РМС 1967-1976: s. v. ‘реч’), опис основног значења ове јединице гласи да је то „најмања језичка јединица која има одређено значење, одређен смисао, језички знак за одређен појам”.

Како је и морфема повезана са значењем, добро је лексикограф учинио што је за реч рекао да има ‘одређено значење’⁸. Термин ‘смисао’ није у дефиницију унесен случајно, јер реч може бити употребљена као јединица ‘са смислом’ – као основна комуникативна форма, исказ (Симић–Јовановић 2002 б: 85-88, 89-107 итд.). По томе је реч укључена истовремено у две сфере: у сферу парадигматских односа у језичком систему у којој се врши прерасподела значењских минималних количина на јединице лексичког фонда; и у прагматичку сферу као основна јединица комуникације. Термин ‘појам’ без обзира на намеру лексикографа алудира на логички прецизиран садржај речи, дакле на значење научног термина. Реч је дакле све то заједно.

(б) Све што смо рекли у претходном параграфу упућује на хетерономну вредност речи, као и да та вредност управо онако стоји према номинацијама као ‘лексема’, ‘термин’, ‘назив’ итд. (1) А наиме, ‘назив’ је активирана реч у називне сврхе, пре свега са сврхом упућивања на одређену појаву из своје семантичке сфере ради упозорења адресата на њу. Препознајемо тзв. преношење поруке, како на акт споразумевања гледа Р. Јакобсон (1966). (2) ‘Лексема’ и јесте и није исто што и ‘реч’. То је посматрана са лингвистичкога научног гледишта, боље рећи са једнога од тих гледишта – свакако лексиколошког и лексикографског. Облички систем и функционална дисперзија повезана са њим – нису са тога гледишта вредни пажње. ‘Термин’ је реч употребљена као назив научног појма, при чему се у науци тежи тачности и прецизности дефинисања њеног значења и употребе.

(в) Ако говоримо о функционалним перспективама речи уопште када употребљавамо подназак ‘лексема’, ‘термин’, ‘назив’, ‘име’ итд., онда морамо претпоставити да се у свим тим функционалним амбијентима може наћи и једна иста јединица – једна иста реч. Начелно, према томе, реч задржава идентитет и у функцији ‘лексема’, и ‘назива’, и ‘термина’, и ‘имена’ итд. ‘Перуника’ је реч српског језика, она је члан лексичког фонда, па је лексема. Она може бити посматрана и као назив цвета, а и као термилошка ознака његова, зависи како се посматра, и које се употребе стављају у први план. ‘Перуника’ је и име женске особе, кад је узета и употребљена у ту сврху.

(г) Овим се отвара решење загонетке о плуралитету и идентитету јединица. Термин ‘перуника’, назив ‘перуника’ и име ‘Перуника’ не мора-

⁸ Неопходност разликовања лексичког, граматичког и деривационог значења јасно пролази из расправе у *Српској синтакси I* (2002: 147-157).

ју бити иста јединица тога употребног нивоа за који постоје разне ознаке. Али све те функционалне јединице могу бити посматране у оквиру јединствене ‘лексеми’. ‘Реч’ покрива све те функционалне и системске перспективе ‘перунике’.

3. Према томе, све што смо рекли упућује нас да о парадигматици класа, и ‘хоризонталном’ груписању лексичког фонда с тим у вези, ваља говорити само условно, и само зато што поред функционално развијених речничких јединица постоје и неразвијене, једнострано усмерене (нпр. властита имена углавном се не јављају као апелативи, термилошке речи науке и струке често се у нашем језику не употребљавају нетермилошки, и обратно, нетермилошке речи врло често нису уполсене у науци и струци као термини итд.). Покушали смо да то објаснимо случајним развојем употребних вредности сваке речи за себе. Но ипак је у нашој расправи видљива једна непоменута, али непредвидна слабост: у њој се фаворизују ‘номиналне’ речи, дакле именице, а потискују у позадину све остале, релационалне речи се чак потпуно игноришу. Када све укалкулишемо у круг лексичких форми, излази да су функционалној дисперзији о којој говоримо склоне само именичке речи, и да је то својство класе именица, док остале врсте речи стоје изван тога круга.

5. УМЕСТО ЗАКЉУЧКА

1. Нисмо сигурни да је наше разматрање дало сасвим задовољавајуће резултате. Покушаћемо стога да још једном, из нешто помереног угла, промислимо о поменутиим речима и постављеним дистинкцијама међу њима.

2. Пођемо ли од ‘лексеми’, на располагању нам је мишљење М. Михаљевић. Својим сасвим нејасним објашњењем да „облик *пераћи stroj* и облик *пераћег stroја*” садрже „различите ријечи иако се оба састоје од истих лексема” – она у ствари хоће рећи да се ном. ‘пераћи’ према ген. ‘пераћег’, као и ном. ‘строј’ према ген. ‘строја’ односе као различите речи у оквиру сваки пут јединствене лексеми (пераћ-и/ег; строј-ø/a). Тада би ‘реч’ стварно била потчињен термин ‘лексеми’. Но како овде постоји усвојен и јасан термин ‘облик’, није потребно компликовати ситуацију његовим изостављањем и насилним подвођењем његовог значења под ‘реч’, нити овој одузимати свима јасно опште значење за речнички елеменат језика. Дистинкција између ‘речи’ и ‘лексеми’ постоји, и она је на другој страни: термин ‘реч’ не истиче, али и не негира об-

лички систем, функциопналну варијацију, и дакле категоријалну груписаност по врстама, а ‘лексема’ ове граматичке аспекте речничког фонда једнозначно игнорише. Но је битно да постоји дистинкција реч/лексема, и да се употребом термина ‘лексема’ издваја један аспект посматрања речи: онај који не узима у обзир њена граматичка својства нити оне функционалне аспекте који су у вези са тим својствима (синтаксичке функције и сл.).

3. Размотрићемо са тога гледишта и остале поменуте термине.

3. 1. ‘Назив’ и ‘име’ првенствено се тичу номиналних речи, дакле именица. То није само теријски поглед, већ и лингвистичка чињеница: именице великим делом свога лексичког блага стоје према глаголима, придевима, прилозима итд., и замењују их када именовна функција дође у први план. Не мислимо да су тиме глаголске и придевске речи сасвим искључене из круга називних јединица, него тврдимо да је та функција за њих нетипична ако се јави потреба да се одвоји од квалификацијске и других сличних и несличних служби.

3. 2. Назнака ‘термин’ упућује нашу мисао према управо описаној називној функцији, што би рекло да је термилошки фонд углавном називног, дакле именичког типа.

(а) Ипак се мора додати да је термилошка употреба унеколико позната и глаголима и придевима, те се назив ‘термин’ не може изједначити са изразом ‘именица у термилошкој употреби’⁹.

(б) Постоје и тзв. ‘вишечлани термини’, термилошки обрти типа ‘хидроксилна група’, ‘земљина кора’, ‘камено доба’, ‘атомска енергија’ итд. И они су по сили лингвистичког закона несводљиви на ниво ‘именице у термилошкој употреби’.

3. 3. У овој расправи, по свему судећи, нема места ни за заменичке речи. Заменице нису номинацијске форме, већ ‘упућивачке’, како је уобичајено сматрати их у науци о језику, или идентификацијске, како их сматрамо ми (Симић–Јовановић 2002 б).

⁹ Примера ради, Ј. Марковић, *Јужноморавска повртарска лексика*, 6-7, педантно средивши грађу, дала је и напомене о врстама речи које су њеним речником обухваћене, и граматичке особине тих према дијалекатском узусу: „Непосредно иза речничке одреднице, ако је то проста лексема, стоји информација о граматичком обележју. Код именица је то обавештење о роду, а уколико плуралски облик заслужује посебну пажњу, дат је и плурал... – Глаголи су дати у 3 сг што је уједно и њихова назнака о граматичком обележју, пошто у говору овога подручја изостаје категорија инфинитива... – Трећа граматичка категорија која се појављује у виду речничке одреднице јесте придев (пр.)”.

3. 4. На крају, релационалне речи, предлози и везници, као ни речце, не долазе у круг номинацијских форми.

4. После овог прегледа постаје јасно да се наше ознаке морају друкчије разграничити него што смо на почетку мислили.

а) Наиме, ‘реч’ долази у ужу везу са ‘лексемом’, а двоје се по томе да ли посматрајући речничке јединице имамо на уму њихове граматичке особине, или не. Реч их, рекосмо не истиче посебно, али их подразумева и толерише у свом семантичком пољу, док ‘лексема’ искључује граматички анекс. И кроз тај филтер обе ознаке пропуштају целокуну речничку грађу: обухватају их све без обзира на врсту и категорију.

б) Ознака ‘термин’ је у ужој вези са ‘називом’, ‘именом’ и евентуално другим сличним ознакама. Све оне тичу се углавном само именица, придева и глагола, а у првом реду именица, истичући функцију именовања као битну. Тиме смо издвојили слој тзв. именованих речи као посебну лексичку категорију, и утврдили њихове посебне функције и посебан статус на остале лексичке слојеве. ‘Термин’ је, значи, прво, свака именована реч, и то је шири појам ове језичке јединице. А то је, друго, и она именована реч којој је посебно утврђено и дефинисано значење за употребу у науци и струци.

5. Кад се вратимо овом прегледу и промислимо који је критериј заправо у основи издвајања неких категорија речи из општег фонда у категорију називних и термилолошких јединица како су овде схваћене – сусрећемо се са функционалним и граматичким појмовима као најбитнијим. Дакле функционални, а не материјални или чисто семантички критериј заузима прво место у раслојавању лексике. То је битна лингвистичка и стилска чињеница о којој, поред осталих, ваља водити рачуна у размишљању о речима.

ЛИТЕРАТУРА

Ахманова 1966: О. С. Ахманова, *Словарь лингвистических терминов*, Москва: Советская энциклопедия.

Белић 2000: *О језичкој природи и језичком развитку I*, књига један и два, први том, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

Богдановић 1996 а: Н. Богдановић, *Називи биља по боји*, Прилози из фитоллингвистике I, ФФ Ниш, 27-32.

Богдановић–Првуловић 1996 б: Н. Богдановић, Б. Првуловић, *Лексика узгоја конопље и лана села Штитарца*, Прилози из фитоллингвистике I, ФФ Ниш, 49-55.

Богдановић 2002: Н. Богдановић, *Етно-културолошке теме*, Сврљиг: Етно-културолошка радионица.

Виготски 1977: Л. Виготски, *Мишљење и говор*, Нолит: Београд.

Виноградов 1972: В. В. Виноградов, *Русский язык (грамматическое учение о слове)*, 2-е изд., Москва: Просвещение.

Вујаклија 1961: М. Вујаклија, *Лексикон страних речи и израза*, Београд: Просвета.

Вујичић 1996 а: Д. Вујичић, *Из сточарске терминологије дурмиторског краја*, у: Д. Вијичић, ‘Из ономастике, лексикологије и дијалектологије’, Подгорица: Унирекс, 161-165.

Вујичић 1996 б: Д. Вујичић, *Прилог познавању доисадашњег рада на терминологијама код нас и у неким другим словенским земљама*, у: Д. Вујичић ‘Из ономастике, дијалектологије и лексикологије’, Подгорица: Унирекс, 166-174.

Вуковић 1981: Г. Вуковић, *Неки социолингвистички апекти проучавања терминологија*, Год. Савеза друштава за примењену лингвистику Југославије 4-5, 1980/1981, 381-383.

Вулетић 1987: М. Вулетић, *Терминологија – теоријска разматрања у функцији праксе*, Преводилац VI/2, Београд, 18-24.

Гавриловић 1974: Д. Гавриловић, *Српсоджска крашка терминологија*, Београд: Савез географских институција Југославије.

Георгијевић 1968: К. Георгијевић, *Балканолошке студије II (Из сточарске терминологије)*, Ниш: ВПШ у Нишу.

Георгијевић 1984: К. Георгијевић, *Првобитна сточарска терминологија и топонимика*, *Opomastica jugoslavica* 11, ЈАЗУ, Загреб, 93-100.

Дешић 1980: М. Дешић, *Нека питања научних терминологија у речнику САНУ*, 31. југословенски семанитар за стране слависте, Београд, 35-39.

Драгин 1993: Г. Драгин, *Називи за житарице и њихове плодове у дијалектским речницима српског језика*, НССУВД 22/2, Београд, 295-300.

Драгићевић 2007: Р. Драгићевић, *Лексикологија српског језика*, Београд: Завод за уџбенике.

Зајић 1979: Б. Зајић, *Терминологија ђурђевданског обичаја код Срба*, Прилози проучавању језика 15, Н. Сад, 155-163.

Ивић 1980: П. Ивић, *Развој терминологије у језику средњовековних Срба*, ГлСА-НУ СССХХV, одељење јез. и књ. 11, Београд, 63/70.

Ивић 1994: П. Ивић, *Географска терминологија*, Задужбина VII/28, Београд, 4.

Исаиловић 1994: Д. Исаиловић, *Терминологија куће и покућства у Судимљи под Копанником*, НЈ XXXIX/5, Београд, 318-326.

Јакобсон 1966: Р. Јакобсон, *Лингвистика и поетика*, Београд: Нолит.

Јоцић 2005: Д. Јоцић, *Сточарска лексика сњела Лозана*, Сврљиг: Етно-културолошка радионица.

Јашовић 1997: Г. Јашовић, *Пастирска терминологија Пећког Подгора*, Истпк – Зубин Поток – Приштина.

Караца-Гарић 1978: М. Караца-Гарић, *Термиолошка стандардизација*, КњЈ VII/2, Сарајево, 41-51.

Караца-Гарић 1979: М. Караца-Гарић, *Вишеструкости у наставнонаучној терминологији*, Инст. За језик и књ., Одј. за језик, књ. LXXV, Сарајево 1979.

- Клаић 1972: Б. Клаић, *Велики рјечник страних ријечи*, Загреб: Зора.
- Кожина 1993: М. Н. Кожина, *Стилистика русског језика*, 3-е изд., Москва: Просвещение.
- Лајонс 1968: J. Lyons, *Introduction to Theoretical Linguistics*, Cambridge.
- Марковић 1996 а: Ј. Марковић, *Из повртарске лексике Запаља*, Прилози из фитоллингвистике I, ФФ Ниш, 33-47.
- Марковић 1996 б: Ј. Марковић, *Народски називи ливадског биља*, Прилози из фитоллингвистике I, ФФ Ниш, 57-75.
- Марковић 1997: Ј. Марковић, *Јужноморавска повртарска терминологија*, ФФ, Ниш, 1-132.
- Миновић 1975: М. Миновић, *О специфичностима српскохрватских научних и техничких термина*, Радови Института за језик и књижевност II, Сарајево, 9-69.
- Михајловић–Вуковић 1977: В. Михајловић, Г. Вуковић, *Српске терминологија рибарства*, Нови Сад: Инст. за лингвистику у Н. Саду.
- Михаљевић 1984: М. Михаљевић, *О термилошком низу: лексем – ријеч – термин – назив – име – знак – израз*, Језик 32/2, Загреб, 57-59.
- Морис 1971: Ch. Morris, *Writtings on the General Theory of Signs*, Mouton, The Hague – Paris.
- Морис 1975: Ч. Морис, *Основе теорије о знацима*, Београд: БИГЗ.
- МСЕ 1958-1961: *Малая советская энциклопедия*, Москва: Большая советская энциклопедия.
- Недельков 1994: Љ. Недельков, *Пчеларска терминологија Аврама Максимовића (1810)*, ЗбФЛМС XXXVII, Н. Сад, 413-418.
- Његош 1973: П. П. Његош, *Горски вијенац*, Београд: СКЗ.
- Пети 1982: М. Пети, *Терминологизација*, Расправе Завода за језик ИФФ VI/VII, Загреб, 227-238.
- Пешикан 1975: М. Пешикан, *Општи речник и проблеми стручне, посебно ботаничке терминологије*, Радови Института за језик и књижевност II, Сарајево, 71-81.
- Појатић 1983: Д. Појатић, *О терминима, термилошким системима и њиховим недостацима*, Преводац II/4, Београд, 7-12.
- Пујић 1979: С. Пујић, *Номинација цвјетног праха у стручној и народној пчеларској терминологији*, НЈ н. с. XXIV/1-2, Београд, 56-62.
- Пујић 1982: С. Пујић, *Поријекло српскохрватске пчеларске лексике*, Лексикографија и лексикологија (зборник радова), САНУ, Београд, 217-226.
- Ракић-Милојковић 1993: С. Ракић-Милојковић, *Пастирска терминологија кривомирског Тимока*, СДЗб XXXIX, Београд, 11-148.
- Реметић 1982: Сл. Реметић, *Из шумарске терминологије кладањског краја*, Лексикографија и лексикологија (зборник радова), САНУ, Београд, 269-274.
- РСМ 1967-1976: *Речник српскохрватског књижевног језика I-VI*, Нови Сад: Матица српска.
- РСАНУ 1981: *Речник српскохрватског књижевног и народног језика XI*, САНУ, Београд: Институт за српскохрватски језик.
- Сапир 1961: Е. Sapir, *Die Sprache. Eine Einfuehrung in das Wesen der Sprache*, Muenchen: Max Hueber Verlag.
- Серл 1991: Ц. Серл, *Говорни чиновни*, Београд: Нолит.

Симеон 1969: Р. Симеон, *Енциклопедијски рјечник лингвистичких назива I/II*, Загреб: МХ.

Симић 1975 а: Р. Симић, *Две класичне теорије исказа у језичкој теорији новог века*, НССВД 4/2, Београд, 283-298.

Симић 1975 б: Р. Симић, *Теоријско-методолошки проблеми у типологији словенске реченице*, Јужнословенски филолог XXXII, Београд, 47-119.

Симић 1996: Р. Симић, *Увод у филозофију стила*, Београд: Београдски универзитет.

Симић–Јовановић 2002 а: Р. Симић, Ј. Јовановић, *Основи теорије функционалних стилова*, Београд: НДСЈ и Јасен.

Симић–Јовановић 2002 б: Р. Симић, Ј. Јовановић, *Српска синтакса III. /IV.*, Београд: НДСЈ и Јасен.

Сосир 1963: F. de Saussure, *Grundfragen der allgemeinen Sprachwissenschaft*, Berlin: W. Gruyter u. Co.

Сосир 1969: Ф. де Сосир, *Опита лингвистика*, Београд: Полит.

Сосир 1976: F. de Saussure, *Cours de linguistique générale*, Paris: édition critique préparée par T. de Mauro, Payot.

Сосир 1977: Ф. де Сосюр, *Труды по языкознанию*, Москва: Прогресс.

СоТНК 1977: *Савјетовање о терминологијама народне материјалне и духовне културе*, АНУБиХ, Посебна издања XXXI, Сарајево, 1-140.

Станчић 1975: Јб. Станчић, *Прилог библиографији о терминологији*, Радови Института за језик и књижевност II, Сарајево, 83-93.

Стевановић 1963: М. Стевановић, *Синтаксички однос делова изведених именица*, Зборник у част. Стј. Ившића, ХФД, Загреб, 335-339.

Стевановић 1991: М. Стевановић, *Савремени српскохрватски језик II*, Београд: НК. Стоберски 1975: З. Стоберски, *Научна и техничка терминологија*, КњЈ IV/1-2, Сарајево, 47-55.

Фишер-Поповић 1984: А. Фишер-Поповић, *Класификација термилошких речника*, ПРЕВОДИЛАЦ III/2, Београд, 19-24.

Шешић 1962: Б. Шешић, *Логика*, 2. изд., Београд: Народна књига.

Шимек 1984: М. Шимек, *Стручни језик и стандард*, Годишњак Савеза друштава за примењену лингвистику Југославије 7-8, Сарајево, 117-122.

Шипка 1987: Д. Шипка, *Дублетност и функционално раслојавање термилошке лексике (на примјеру аутомеханичарске номенклатуре)*, КњЈ 16/3-4, Сарајево, 247-250.

Шиц 1994: Ј. Шиц, *Географска терминологија српскохрватског језика*, Београд – Н. Сад – Г. Милановац, 1-125.

Шкрбина 1979: Зл. Шкрбина, *Терминологија ткања и обраде лана у селима Би-улогоре*, Прилози проучавању језика 15, Н. Сад, 137-148.

Jelena JOVANOVIĆ

‘LEXEM’ UND ‘TERMINUS’

Zusammenfassung

In der Arbeit wird ueber die terminologischen Bezeichnungen ‘Lexem’ und ‘Terminus’ diskutiert. Die Formen sind im Skr. nicht klar abgegrenzt voneinander und von manchen benachbarten Woerter, z. B. ‘Benennung’, ‘Name’ usw. Der Autor den Grund fuer die Unterscheidung dieser Formen sucht nicht im Wortszstem, sonder in den Funktionen diesr Termini.